

Маліновська К.В. (2022). Формування економічної культури майбутніх фахівців транспортної галузі у закладах професійної освіти/ Професійна освіта для сталого розвитку: виклики в умовах воєнного стану, результати і перспективи: матеріали IV Міжнародної наук.-практ. конференції (м.Київ, 20 жовтня 2022 р.)/ Інститут професійної освіти НАПН України; за ред. П.Г.Лузана. –Київ: ІПО НАПН України, 2022.–321с

ФОРМУВАННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ТРАНСПОРТНОЇ ГАЛУЗІ У ЗАКЛАДАХ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

*Карина Маліновська,
аспірантка Інституту професійної
освіти НАПН України,
<https://orcid.org/0000-0001-9215-547X>*

Анотація. Автором проаналізовано питання формування економічної культури майбутніх фахівців транспортної галузі у закладах професійної освіти. Зроблене уточнення розвитку освіти з метою розвитку економіки. Автором встановлено, що питання формування економічної культури майбутніх фахівців транспортної галузі у закладах професійної освіти стали актуальними питаннями сьогодення в нашій державі. Помічено, що в сучасних умовах без висококваліфікованих кадрів буде неможливим розвиток транспортної галузі та формуванні економіки в цілому.

Ключові слова: професійна освіта, економіка, розвиток, формування.

FORMATION OF THE ECONOMIC CULTURE OF FUTURE SPECIALISTS IN THE TRANSPORT INDUSTRY IN VOCATIONAL EDUCATION INSTITUTIONS

*Karina Malinovska,
graduate student of the Institute of
Vocational Education of NAES of Ukraine*

Abstract. The author analyzed the issue of forming the economic culture of future specialists in the transport industry in vocational education institutions. The development of education for the purpose of economic development has been clarified. The author established that the issue of the formation of the economic culture of future specialists in the transport industry in vocational education

institutions has become an urgent issue in our country today. It was noticed that in modern conditions, without highly qualified personnel, the development of the transport industry and the formation of the economy as a whole will be impossible.

Keywords: professional education, economy, development, formation.

Розвиток економіки нашої держави залежить від кваліфікованого, компетентного і конкурентоспроможного персоналу, підготовка якого здійснюється в системі професійної освіти. Упровадження у виробництво нового обладнання, цифрових технологій вимагає переосмислення професійної діяльності, подолання цифрового розриву, володіння широким спектром навичок і компетенцій для успішного виконання своїх професійних функцій. Саме тому надзвичайно важливим є питання формування економічної культури майбутніх фахівців транспортної галузі у закладах професійної освіти.

Розвиток професійної освіти для формування економічної культури ставить перед собою соціально-економічні та педагогічні цілі. До соціально-економічних цілей можна віднести подолання відставання та розвиток нових технологій у ключових галузях економіки, подальший розвиток культури та духовності суспільства, а до педагогічних – оновлення змісту освіти, створення нових технологій навчання.

До основних напрямків розвитку професійної освіти, які сприятимуть формуванню економічної культури відносять:

1. Гуманізацію освіти, як процес і результат переорієнтації її на особистість та як засіб соціального захисту.

2. Побудову системи безперервної професійної освіти як одну із головних умов формування економічної культури майбутніх фахівців транспортної галузі у закладах професійної освіти.

3. Широку диверсифікацію професійної освіти, яка передбачає: різноманіття освітніх установ та програм, кваліфікацій та документів про освіту, їх нострифікацію; різноманітність рівнів та підрівнів освіти, бази та термінів підготовки та перепідготовки.

4. Випереджальний характер професійної освіти як подолання розриву між навчанням і вимогами сучасного ринку праці.

5. Управління процесами реструктуризації освітньої системи професійної освіти на етапі розвитку.

6. Інформаційне забезпечення системи освіти. Розвиток сучасних інформаційних технологій та поява високошвидкісного зв'язку зробили актуальним завдання використання можливостей цих технологій у навчанні та наукових дослідженнях. Для цього необхідні розвиток мереж передачі даних, призначених для реалізації системи безперервної освіти та науково-методичної організації всіх форм навчання з урахуванням нових інформаційно-комунікаційних технологій.

7. Інтеграція освітнього процесу, науки і виробництва. Так, вже відбувається співпраця із НМЦ професійно-технічної освіти 17 областей України та НМК у м. Київ із залученням висококваліфікованих працівників виробництва і сфери послуг, роботодавців і ключових стейкхолдерів.

У таких умовах відбувається суттєва переоцінка ролі та значення людського чинника в системі управління транспортною галуззю й усвідомлюється, що майбутній фахівець транспортної галузі є його основним і найважливішим ресурсом. У процесі розвитку транспортної галузі культура формує умови, що спонукають людину до діяльності в усіх сферах життя (громадського, професійного, особистого тощо).

Економіка є основою сучасного технічного прогресу, оскільки нові ідеї та винаходи часто народжуються в результаті творчих рішень економічних проблем. Отже, економіка сучасного суспільства – це складний і цілісний організм, який забезпечує життєдіяльність і розвиток кожної особистості та суспільства в цілому.

Особливо важливе значення для вирішення цих проблем має економічний і культурний рівень фахівців, усвідомлення ними корисності своєї праці, почуття участі в трудовому колективі і в суспільній діяльності в цілому. Економічна культура як системне виховання включає професійні знання,

уміння, навички, спеціальні інтелектуальні здібності та якості, моральні принципи та цінності особистості, необхідні для професійної адаптації в сучасному економічному середовищі.

На різних етапах представники соціології, філософії, культурології, етики, психології, релігієзнавства досліджували різні аспекти економічної культури. Також у працях зарубіжних учених (Г. Гегеля, М. Вебера, А. Тофлера, В. Ойкена, Р. Уотермана, Т. Веблена, У. Мітчелла, Д. Норта) розглянуті основні аспекти теорії економічної культури. Вони перші здійснили спроби у вивченні питання впливу звичаїв, ментальності, традицій на економічну поведінку індивідів у суспільстві. Також в працях Р. Коуза, С. Кірдіної, А. Шастітко відображено інституційні фактори формування й розвитку економічної культури.

Оскільки кожна людина має володіти економічними знаннями, то при виборі професії потрібно керуватись не лише власними вподобаннями, а й розумінням попиту на ринку професій. Розуміння економічних законів та рівень економічної культури допоможе в цьому питанні.

Через поняття «економічна культура» оцінка того чи іншого класу спеціалістів залежить від того, наскільки якість професійної підготовки відповідає ступеню сформованості його економічної культури відповідно до сучасних вимог: освітні послуги (ЗВО) або споживачів (підприємства). Це можна пояснити різними способами трактування ключового поняття «економічна культура» та визначенням цього формування в системах професійної підготовки.

Професійний рівень майбутніх фахівців транспортної галузі має відповідати вимогам інновацій, науки, культури, інформації, технологій та етики сучасного суспільства, що виражається у високому рівні професійної культури та інноваційних методах і можливостях управління. Вирішувати складні економічні та соціально-політичні проблеми. Професійна культура відображає ступінь удосконалення діяльності фахівців як менеджерів з високою економічною та інноваційною культурою, які можуть стати креативними

суб'єктами управлінської діяльності в транспортній галузі. У зв'язку з цим необхідно створити необхідні умови для професійної підготовки конкурентоспроможних на ринку праці фахівців, здатних свідомо й ефективно функціонувати в умовах постійно оновлюваного високотехнологічного інформаційного суспільства.

Висновок. Отже, питання формування економічної культури майбутніх фахівців транспортної галузі у закладах професійної освіти є однією із актуальніших проблем в Україні у сучасних умовах, адже без висококваліфікованих кадрів буде неможливий розвиток транспортної галузі та формування економіки в цілому.

Список використаних джерел:

- Ващенко А. П. Перспективи розвитку професійної освіти в Україні. *Соціум. Документ. Комунікація. Серія: Історичні науки.* 2018. Вип. 5. С. 273–282.
- Коваленко О. В. Критерії та показники рівнів сформованості економічної культури студентів інженерно-педагогічних спеціальностей ВНЗ / О. В. Коваленко // *Наука і освіта. Сер. педагогіка.* О., 2011. № 6 : Спецвип. С. 117 - 119.
- Ничкало Н. Г. Розвиток професійної освіти в умовах глобалізаційних та інтеграційних процесів: монографія. К.: Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2014. 125 с.
- Радкевич В. Теоретичні та методичні засади розвитку професійної освіти і навчання: результати, проблеми, перспективи. *Науковий вісник Інституту професійно-технічної освіти НАПН України. Професійна педагогіка.* 2016. № 11. С. 5–22.
- Спіцина А. Є., Дмитренко Г.А. Якість вищої освіти: підготовка конкурентоспроможних і конкурентоздатних випускників. Післядипломна освіта в Україні. *Наук-метод. зб.* 2016. вип. 1, К.: С.16-22.
- Сур'як А. В. Вплив економічної культури на мотивацію праці в умовах ринкової трансформації. Оплата праці: проблеми теорії та практики : зб. наук.праць. Луцьк : Вежа, ВДУ ім. Лесі Українки, 2000. С. 54-57.